

EDITORIAL

Vitrin

“Şunu sormaya hakkımız olmalı; devşirme olmaktan gocunmayan, içinden geldiği kültürü aslında temsil etmeyen Kılıçdaroğlu'nun Kürtlüğü ve Aleviligi neden vitrinde?” **Bejan MATUR**

İstiklal Marşı

“Hadise'nin İstiklal Marşı'nı okumasını da memleket meselesi yaptık, bravo bize! Bu durum niye bu kadar çok abartılıyor? Bu marşı kaçımız kusursuz okuyor ki!” **Mevlüt TEZEL**

Kocaman fil

“Odada kimsenin adını anmak istemediği kocaman bir fil var. Ortada temel bir çelişki var... Kemal Kılıçdaroğlu'nun şanssızlığı da bu temel çelişki bence.” **Yasemin ÇONGAR**

WEB günlüğü BLOG

VE CATE!

ONU herhangi bir magazin kapağında görmek, çekimlerine bakmak ve tekrar tekrar hayran olmak... Yaptığım şey hep bu sırayla, hep daha da katlanarak gidiyor. Biricik kraliçem, dame Cate Blanchett, bu sefer tahtları değil ama W Haziran 2010 kapağını süslüyor. Kapak fotoğrafında, üzerindeki beyaz Yves Saint Laurent büstiyer yüzünden belki, biraz buz kraliçesi gibi görünse de çekimler, her koşulda mükemmele yakın olduğunu kanıtlıyor gibi.

www.koraycaner.com

BENİM TAKUNYALARIM

BİLİYORUM birçoğumuz onları çirkin buluyor. Tahta ve kaba görünümü, çıkardığı tak tuk sesi birçoğumuzun gözüne hoş gelmiyor; sevmiyor, asla giymem listesinde başı çekiyor. Ama ben seviyorum. Çiçek çocuklar, Deep Purple, Who, Led Zeppelin, Genesis, Pink Floyd, Yes, Rolling Stones, Leonard Cohen, Jesus Crist, aşk, Charlie'nin Melekleri, Fellini'nin Roma'sı, Love Story, duvar yazıları, Boğaziçi Köprüsü, Amerikan pazarları, Erouvision ve Bülent Özveren, Hey Dergisi, Teksas Tommiks, Dünyayı Kurtaran Adam, Tarkan, Türkan Şoray, Filiz Akın, Hülya Koçyiğit filmleri, Barış Manço, Moğollar, Cem Karaca, Erkin Koray, 45'likler, Ayten Alpman, meşhur disco topu, yazlık sinema, John Travolta, Godfather ve şu an aklıma gelmeyen nice ayrıntılar... İşte bu yüzden takunyalarımı seviyorum... stilecatcher.blogspot.com

ROMANTİK BİSİKLET

BİSİKLET temalı sanat organizasyonu Artcrank Minneapolis için bir poster tasarlamaya karar veren Allan Peters tam da bu dönemde eşinden bir bebekleri olacağı haberini almış. Yaşadığı mutluluğu ve bisiklet sevgisini bir araya getiren sanatçı bu harika poster yaratmış. Minimal çizgileri ve büyüleyici renkleriyle, bugüne dek gördüğüm en romantik çalışmaların biri... www.sutkutusu.com

RESİM PALETİ EKMEK

JAPON tasarımcı Ryohei Yoshiyuki tarafından tasarlanmış “bread palette” adlı bu resim paleti formundaki ekmekler, insanı ekmek yerken bile artistik ve yaratıcı bir uğraşa teşvik ediyor. Parmağınızı ekmegin delik olan yerine geçiriyor, dilediğiniz renkte ısırmalık alanlar yaratabiliyorsunuz!

www.jiklet.com

50 yıl sonra 27 Mayıs'ı mahkûm etmek

“27 Mayıs 1960'ta gerçekleştirilen askeri darbe, bürokrasinin geleneksel gücünü yeniden iktidara taşıma girişimidir. 27 Mayıs sadece bir askeri darbe değildir, militarist bir ideolojinin bütünüyle devletin aygıtlarından siyaset yapısına yansıtıldığı bir süreci başlatmıştır

27 Mayıs, Türkiye'nin ilk çok partili demokrasi tecrübesinin askeri darbeyle son bulması ve ilk Başbakan'ının iki bakanyıla beraber, askeri yönetim tarafından düzenlenen bir cinayete kurban gitmesinin tarihidir. Bu tarih siyasal rejimin bürokratik vesayetlerin askeri vesayete dönüştürüldüğü ve müdahalelerin kurumsallaştırıldığı bir tarihtir.

Elli yıl önce bugün ülkemizin askeri darbeyle yaşadığı olay, bu ülkeyi kim yönetecek sorusuna verilmiş olan bir cevaptır. Bürokratlar, askerler vasıtasıyla biz yöneteceğiz demektedirler.

Bilindiği gibi, Osmanlı toplum yapısında bürokrasinin ayrıcalıklı bir yeri vardır. Öyle ki Tanzimat reformlarıyla birlikte, klasik sistem içerisinde, yönetim erkinin bir parçası olan, fakat Sultan karşısında “kul” statüsünde bulunan bürokrasi, özgürleşerek statüsünü yükseltme fırsatı bulmuştur.

DEMOKRASİ BAYRAĞINA DÜŞEN KAN DAMLASI

İmparatorluğun toplumsal yapısı içerisinde 19. Yüzyıl'da giderek gücünün doruğuna ulaşan bürokratik geleneğin

birçok hususiyetinin cumhuriyete miras olarak aktarıldığı bilinmektedir.

Milli mücadele sonrası kurulan Büyük Millet Meclisi de bazı özellikleriyle bu devamlılığı yansıtır. Bununla beraber 'rejim değişikliği' anlamına gelen çok önemli bir yenilik vardır. O da yeni meclisin meşruiyetinin “milletin hâkimiyetine” dayanmasıdır.

Hâkimiyetin meşruiyet kaynağı milletin, iktidarını nasıl kullanacağı, sorusunun cevabı ise ancak 1946'dan sonra verilecektir. Bu felsefeye uygun olarak, en gelişmiş biçimiyle çok partili parlamenter demokrasi şeklindeki uygulama 1950'den başlayacak ve 1960'ta son bulacaktır.

27 Mayıs 1960'ta gerçekleştirilen askeri darbe, bürokrasinin geleneksel gücünü yeniden iktidara taşıma girişimidir. İmparatorluktan, tek parti dönemine kadar süren bu bürokratik yönetim geleneğinin 1960'lı yıllarda yeniden sürdürülmesi ne kadar mümkündür? Burada, tarihsel şartların ancak bürokratik zümre içerisinde 'askeri' unsuru öne çıkararak, ona dayanarak iktidarı ele geçir-

Vedat BİLGİN

mesinin mümkün olduğu görülecektir. 27 Mayıs sadece bir askeri darbe değildir.

1960 darbesi militarist bir ideolojinin bütünüyle devletin ideolojik aygıtlarından, siyaset yapısına, örgütlenme biçiminden esas teşkilatına yansıtıldığı bir süreci başlatmıştır.

ASKERİ BÜROKRASI MI MİLLET Mİ?

27 Mayıs Anayasası ile düzenlenen kurumsal yapı, o tarihten sonra bütünüyle Meclis'i vesayet altına alacak düzenlemeleri içerir. Meclis'in milli iradeyi yansıtmaması, doğrudan doğruya bürokrasinin iznine ya da insafına terk edilmiştir.

1950'de başlayan ve on yıl süren, ilk çok partili demokrasi tecrübemizin sorunları yok mudur? Elbette vardır. Çünkü bu topraklardaki bin yıllık devlet geleneğinin ilk parlamenter demokrasisidir ve elbette ki demokratik dönemde bir acemilik devresi olacaktır. Bunun içindir ki bugün bile 27 Mayıs'ı sadece ilk tecrübenin hatalarını gerekçe göstererek savunmak, meselenin

esasını göz ardı etmekten başka bir anlam taşımayacaktır.

Demokrat Parti döneminin, aradan elli yıl geçtikten sonra bile halkın bilincinde, hatıralarında yaşayan değeri, sanırım sadece o on yıllık dönemin ekonomik ve toplumsal başarılarıyla açıklanamaz. Menderes ve Bayar bir döneme damgasını vururken elbette ki konjonktürün kendilerine sunduğu imkânlarla sosyal ve ekonomik planda Türkiye'de bir değişimi başlatmışlardır. Bunlar altyapı yatırımlarından, tarımsal gelişmeye ve ekonomik kalkınmanın ilk halka yansıyan örneklerine kadar çeşitlilik göstermektedir. Fakat Menderes ve arkadaşlarının başardığı daha önemli bir şey vardır. Demokrat Parti ile insanlar, devlet karşısında artık 'özgür' birer yurttaş olduklarını hissetmişlerdir.

Menderes ve arkadaşları bütün bunların bedelini, yani bürokrasiyi iktidardan uzaklaştırmanın bedelini ödemişlerdir. Seçimle gelen ilk başbakanın, idam edilmesi ayıbı 27 Mayıs yargılanmadıkça hem tarihimiz, hem de demokrasimiz için bir leke olarak kalacaktır.

Siz de mi Nuri Alço'dan kaçıyorsunuz?

BİRKAÇ gün önce bir arkadaşla sohbet ediyordum. Kendisi iyi eğitimi olan güzel bir genç kadın. Buna rağmen hayallerindeki erkeği bulamamaktan şikâyetçi. Neden böyle olduğunu da bugüne kadar çözmemiş.

Konuşurken birden “Acaba erkeklerle ilgili hangi inanca sahip?” diye sormak geçti içimden. Küçük yaşta erkeklerle ilgili çevresinden neler duyduğunu sordum. Aynen şunları söyledi: “Sen çok güzel bir kızsın, erkeklerle dikkat et!”

Küçük kız çocuğu o yaşıta duyduklarını kaydetmiş ve yıllarca farkında bile olmadan onları taşımış. Erkeklerle dikkat et sözü ile aslında farkında olmadan kaydettiği şey: “Erkekler tehlikelidir.”

Bütün bu duyduklarının üzerine bir de muhtemelen filmlerde Nuri Alço'nun kızların gazozuna ilaç attığını görmüş. İnancı doğrulanmış ve pekişmiş. Anneannemin kardeşime yıllarca “Aman kızsın, gazozunu şişeden iç” diye tembihlediğini hatırlıyorum. İşin ilginç tarafı, ikimiz de her şeyin kolayca yayıldığı ve duyulduğu küçük bir Anadolu şehrinde yetiştik ve gazozuna ilaç atılan birini hiç duymadık bugüne kadar.

Demek istediğim, küçük yaşta erkeklerle karşı aşırı güçlü güvenlik kalkanları inşa eden kızlar, acaba bugün farkında olmadan hâlâ o kalkanlarla mı dolaşıyorlar? Erkekler bu kalkanları delip geçemediğinde bir de “Benim kalbim neden boş?” diye mi şaşırıyorlar?

Arkadaşıma şunu söyledim: “Tehlike geçti. Artık büyüdün...”

Birkaç sene önce kendimde fark ettiğim şey şu oldu: Çocukken zengin olarak tanıdığım figürler hiçbir zaman olmak istemediğim kişilerdi. Çevreleri tarafından sevilmeyen, hoş anılmayan insanlardı. Dolayısıyla zihnim bu amcaları ıterken aslında zenginliği de itiyordu. “Ben böyle zengin olacaksam hiç olmayayım” der gibi.

Çocuklukta duyduğumuz birkaç sözle, aklımızda kalan birkaç resimle oluşturduğumuz inançlar, biz büyüdükçe bizimle büyümeye devam ediyor. Büyüdüğümüzü fark edip onları yenilemediğimiz takdirde hayatımızı yönetiyorlar. İnançlarda da bahar temizliği yaptıktan, işimize yarayanları ayıklamaktan bahsediyorum. Bahçedeki ayırık otlarını temizleyip söktüklerimizin yerine yeni bir şeyler dikmekten bahsediyorum. Erkek deyince, zengin deyince zihnimde koyduğumuz o resimleri değiştirmesek ömrümüz o kafamızdaki resimlerden kaçmakla geçecek.

Fotoğraf: Muhammed MUHEISEN / AP

İçinden çocuk geçen sanat

ÇİN'in başkenti Pekin'de bir modern sanatlar müzesinin önü. Kaldırımda sergilenen gümüş renkli gülün insan heykelleri, 2008 Olimpiyatları'ndan

hatıra. Küçük Çinli çocuk, gülün heykelleri, attığı kahkahalarla taklit ederken, esere renkli ve sevimli bir yorum katıyor. ■ DIŞ HABERLER

Yeni Kemalizm

Soner ÇAĞAPTAY

TÜRKİYE'deki siyasi gerginlik referandum süreci ile yeni bir zirveye ulaştı. Bu dönemde siyasi şiarın şu olduğu bile söylenebilir:

“Hasımlarını yemezsen, onlara yem olursun.”

Türkiye bu çıkmazdan ancak Adalet ve Kalkınma Partisi'nin (AKP) siyasi gücünü paylaşmaya hazır olması ve aynı zamanda bir Yeni Kemalizm'in ortaya çıkmasıyla kurtulabilir. Bunun için hem siyasi vizyona hem de hikmete ihtiyacımız var. Sekiz yıllık AKP iktidarı neticesinde Türkiye belki de bir daha 2002 öncesine dönemeyecek. Fakat, öte yandan AKP'yi desteklemeyen siyasi partiler, iş dünyası, sivil toplum örgütleri ve seçmen kitlesi de buharlaşıp ortadan yok olmayacak.

AKP'nin değerlerine toplum desteğini ölçen araştırmalar, Türklerin yüzde 32 ile 38'inin hiçbir zaman AKP'yi desteklemeyeceğini ve AKP'nin değerleri doğrultusunda şekillendirilmiş bir ülkede yaşamayı kabul etmeyeceğini gösteriyor.

İşte bu sebeple yeni Türkiye'nin tarifi: Ülkede herkese yer olmalı.

Bunu sağlamak için önce Yeni Kemalizm oluşmalı. Yeni Kemalizm, ne Kemalizm öncesine dönüş ne de Kemalizm aleyhtarlığı anlamına geliyor. Tersine, Yeni Kemalizm,

Kemalizm 2.0 olmalı, yani Kemalist politikayı ve aynı zamanda da liberal değerleri savunan güncellenmiş Kemalizm.

Bu, din ve devlet işlerinin ayrılmasını öngörmeye devam eden ve aynı zamanda da geleneksel Kemalizmin otoriter yanını ve diğer anakronistik öğelerini dışlayan bir versiyon olmalı.

Yeni Kemalizm muhafazakârlığa karşı açık fikirli olmalı. Ama, buna bağlı olarak devlet ve din arasındaki ilişkiyi yeniden tanımlamalı. Öncelikle, devlet tüm inançlara karşı eşit mesafe tutmalı. Yasalar, dinin devlet işleri dışında tutulmasını sağlamalı ve bağımsız bir hakem (ombudsman) ibadet eden ve etmeyen, inanan ve inanmayan herkesin haklarının garantörü olmalı - bu tür bir ombudsman mekanizması nüfusunun yüzde 99'u aynı dine mensup olan bir ülkede sosyal barış için olmazsa olmazdır.

Son olarak, Yeni Kemalizm geleneksel Kemalizmin Türkiye'nin Batılı yüzünü daha da Batı'ya çevirmeli. 20. yüzyılın başında modern Türkiye'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk ülkenin Batı'nın bir parçasını olmasını istemişti, bu hâlâ Kemalizmin amacı. Fakat o günden bu yana Avrupa siyasi olarak daha da batıya gidip Avrupa

Birliği (AB) haline dönüştü. AB'nin liberal değerlerinin baskın olduğu bu yeni Avrupa'nın bir parçası olmak Yeni Kemalizmin en temel amacı olmalı.

Bunlar olurken, Türkiye'nin siyasi krizden çıkması için, AKP'nin de gücünü paylaşma yönünde adım atması ve Türkiye'nin Kemalist geçmişini ve değerlerini de içine alacak bir siyaset geliştirmesi gerekli. Peki, AKP neden siyasi kuvvetini paylaşsın ki? Bunun cevabı basit: Laik Türkiye, AKP'nin sindiremeyeceği kadar büyük.

Bu nedenle AKP ve karşıtları beraber yaşama ortamında ortak fayda bulacaktır. Aslında bu görüş parti içinde AKP Türkiye'nin AB sürecine sarıldığı zaman vardı. Fakat 2005 yılında AB sürecinin hızının kesilmesi ve AKP'nin 2007 seçimlerini büyük bir çoğunlukla kazanmasının yarattığı zafer sarhoşluğu neticesinde ortaya çıkan yeni parti, karşıtları ile beraber yaşama fikrinden vazgeçti.

Herkese eşitlik, yer ve özgürlük vaat eden yeni bir Türkiye, AKP ile Yeni Kemalizm'in arasında sağlam bir politik dengeyi kurmasına bağlı. Kemalistler kendilerini yenilerken ülkeyi yöneten parti de liberal değerleri yeniden kucaklamalı. Yoksa, Türkiye yeni AKP ile geleneksel Kemalizm arasında sıkışıp kalacak.